

ПАРЛАЛГА ТАРАДЫЛГАЗЫ — ПОЛИТИКТИГ ЧУГУЛА АЖЫЛ

Совет үлүс Коммунисттик партиясы ууртуулугуна-биле коммунисттик тургузушкунунун планнарын чедикшиктинин боттандыра дээш чогадыкчы улуг өнөрү-биле болгаш инициатива-биле ажылдап, бодунун социалисттик улуг Төрүн чуртунун күчү-шымдалын эресмадырмыг күш-ажылы-биле быжылап турар.

Бистин чуртувустун парлаалга улуг болгаш чагаай сорулгаларын боттандырып, Коммунисттик партиянын сорук киржикчи өстөрүн, марксизм-ленинизмдин чогадыкчы идеяларын массаларын ортузунче нестередиң, совет кижилерин улустарын бузубас акыл-дуума найбаралдын, совет Төрүн чуртуңга, коммунисттик тургузушкунунун көрөңгө кызыгаар чок бердингенниң өзүңгө кижилдиң турар.

Бистин чуртувуста парлаалга улустун парлаалгазы, миллион-миллион кижилерин идири деп шууг чугаалап болур бис. Совет парлаалгазын күжүңү, оң массаларын дугайын мындыг саннар тодаргай херечилеп турар: СССР-де харыугла үнер тиражы 57,5 миллион кезек 7500 солуннар, чыда үнер тиражы нийтизи-биле 533 миллион 3 муң ажыг кезек журналдар үнү турар. Бистин областа 4 область болгаш 7 районнар солуннары бар. Областың ном үндүрер чери хей саннын номнарын парлап үндүрүп турар.

Бистин парлаалгамын белик идеягы болгаш шынчы чоруу совет улустун анаа ынакшылын болгаш хүндүленин чаалап алган. Солуннар, журналдар ажылчы чонун амдырап чурттагалыңче быжы-биле кирген болгаш парлаалга оларнын негедде херектеги өзү турар. 1958 чылда чүгө Кызыл хоорайга безин 20 муң ажыг кезек төп болгаш область солуннарын база журналдарын тараткан.

Мындыг болза-даа, чакыкчыларнын ортузунга масса-политиктиг болгаш организакчы ажылды чогууру-биле чуртшаанын түңдө-линде чылдың ийги чартында дык хей чакыгаларын хуусааы эрттип турар. Чижээлээрге, Чаа-Хал районда июль 1-ден эгелен 323 кезек төп солуннарын чакыткан хуусааы төнер, мындыг турбуда май 10-га чедир чүгө 38 кезек чакыгаларын катап чакыткан, а «Шын» солуну 290 кезекти катап чакыдар турда чүгө 25 кезек катап тургустунган. Ол ышкаш солуннарын болгаш журналдарын чылдың ийги чартында катап тургузар болгаш бижидилгенин Таңды болгаш Чөөн-Хемчик районнара дык четпес чорудуп турар.

Чылдың ийги чартында төп солуннарын бижидилге планын Бин-Хем районда чүгө 7 хуу, а область солуннарын Тес-Хем районда 6 хуу, Өвүрдө 5,5 хуу, Улуг-Хемде 4 хуу күүседип турар чорук солуннар болгаш журналдар чакыгаларын дык четпес чорудуп тура-

рын тодаргай херечилеп турар. «Агитаторнун блокнотунун» болгаш районнар солуннарын чакыгаларын дык багай чоруп турар.

Парлаалга тарадылгасы болза политиктиг чугула ажыл болур. Төп солуннарын болгаш журналдарын бижидилгенин планын июнь 1-де а область болгаш район солуннарын тарадылганын талазы-биле онаалгаларын июнь 10-да күүседирин хандыра дээш партия организациалары болгаш харылаа органнары чакыдылганы калбартып чорудуп чугула.

Чылдың ийги чартында бижидилгени организактыг болгаш белик денелге чорудар дээш, партия райкомнары, харылааның чер-чер органнары бижидилгеге харылааның бүгү ажылдакчыларын иделпейлиг киржилгезин хандыра, а ол ышкаш солуннарын, журналдарын тарадылганын планын район бүрүгү өң кыска хуусаада күүседирин чедип алыр дээш коммунистерин, комсомолчуларын, кедээ ажыл-агыйнын тусай артемингелеринин иштинден хей-ниятинин парлаалга тарадыкчыларын калбак активин организастаары чугула.

Чылдың ийги чартында бижидилгени чорударда бүдүргө техниктиг болгаш кедээ ажыл-агыйнын солуннарын, журналдарын, ылаңгыя үлетпүр солуннарын: «Химия үлетпүрү», «Хемчүр даштын мастери», «Автомобиль» болгаш өскелерин-даа, «Кедээ ажыл-агый» деп солуну болгаш «Колхоз бүдүргөзү», «Кедээ ажыл-агыйда өртем болгаш мурнакчы дуржулга», «Мал ажылы» деп журналдарын нестередиңче кол кичэңгей салыры чугула.

Коммунисттик партиянын салгалы сорулгаларын, СЭКП-ниң ХХ съездинин төөгүлүг шийтирлеринин төлөвилгезин коммунисттик тургузушкунун улуг программанын боттандырагыңче массаларын кол-лективтиг пропаганда, агитатору болгаш организакчы болур бодунун улуг ролун бистин совет парлаалгазын чедикшиктин күүседип турар.

Ажылчы чон бүртүү кыла-лаа турган болза, кандыг-даа солуну бижидип алган болза ону өй-шаанда алыр кылдыр солуннарда болгаш журналдарга бижидилгелерин колхоз, совхоз, бүдүргө, албан чери бүртүгүне шак мычаар өй-шаанда чорудар ужураар.

Партия организациаларын, Советчатын ажылдакчыларын сорулгалы болза солуннарда болгаш журналдарга совет кижилерин өзүп турар негедде херектеги хандыра болур. Парлаалганы массаларже нестередиң талазы-биле ажылды калбартыр, чылдың ийги чартында солуннарда болгаш журналдарга бижидилгени организактыг чорудары эргежок чугула.

Д. РЫЛОВ,
СЭКП обкомунун инструктору.

БҮГҮ-ЭВИЛЕДНИҢ КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙ ДЕЛГЕЛГЕЗИНДЕ

Бүгү-эвилелдин Көдээ ажыл-агый делгелгезинде колхозтар шөлү.

РСФСР-ниң павильону.

Сиген шөлдерин суггарып турар

Өвүр районун «Коммунисттик колхозунун» малчынары 1958 чылда нийтинин малына четчир санын, эки шымарыг сигени өй-шаанда белеткээр дээш баш бурунгаар белеткел ажылын чорудуп турар.

Колхозчу малчынар С. Биче-оол, М. Оолавай, С. Сотпа олар 5-тен 10 гектар чедир сиген шөлдерин харагалын туруп, дажын аштаан болгаш ол шөлдерин суггарган. Ол ышкаш Ак-Кежиң суг-баран ферманын ажылдакчылары 15 гек-

тар сиген шөлүн суггарган. Ук ажылга саанчылар М. Дарый, М. Суурмаа, Сат Шура олар онза кышмак ажылдааннар.

Ш. САНДЫЙ.

Тываның торлаалары Москва областа

Бо чылдың январьда Тыва автономнуу областан кара бескетиг 3 муң торлааны самолет-биле Москвага өккелген. Ол кыштарын Москва областың девискээринде арга мыштар иштинге болгаш шөлдерге өстүрер сорулга-биле өккелген турган.

Торлаалары Дубненский, Высокский, Москворецкий аймакы ажыл-агый черлеринге чакырылган аргагаларда, а ол ышкаш Москва хөлдүн девискээринде салган.

Москва областың девискээринге бо чазын кандыг-даа аннашкын чорударын хоруглаан болгаш анын чуруму үрээр-биле деми-седди шыгыртыган. Иччанаг Тывадан келген торлаалар кичээңгейлиг хайгаарал-биле хандыртканнар.

В. БРАЙКОВСКАЯ.

Тудуг ажылдарының планын хуусаа бетинде күүседир дээш

Тудуг индустриянын бүгү ажылдакчыларында тудугуларын, архитекторларын, тудуг материалдарын белеткээр үстүрүнү, төлөвиле болгаш өртем-шынчаа организациаларын ажылдакчыларын чокта чаа Москвага болгаш Бүгү-эвилел чөвүлел хуралын киржикчилерин кыйгырын облостребкомун тудуг конторазынын бүгү тудугулары, инженер-техниктиг ажылдакчылары улуг сорук киришкн-биле уткуп, делкөн болгаш 1958 чылдың тудуг ажылдарының планын эки шымарлыг кылдыр хуусаа бетинде күүседир дээш шуургу ажылдап турарлар.

Тудуг конторазынын ажылчынары бо чылдың эртең дөрт айларында тудуг-агитателге ажылдарының планын 105,1 хуу кылдыр күүсеткен, а май айның планын хуусаа бетинде ажып күүседир дээш чарып ам бүгү тудугуларын ортузунда калбарган. Контораның баянчымы өш Голубцов, дашчылары

өштер Оюв, Төлөш, чазаныкчылары өштер Харбатов, Пляшенин болгаш өскелер-даа күш-ажылдын бүдүрүчүлүгүн улам белдип, тудуг ажылдарынын шынарын эки-жидип, бот-үнесин чигедиш мурнакчы ажылдагышаан, хүн бүрдө нормаларын 150 хуу чедир күүседип турар.

Тудугуларын Бүгү-эвилел чөвүлел хуралын болгаш Кызыл хоорайнын тудугуларын чөвүлел хуралын киржикчилерин кыйгырылганын амдыраалга боттандыра дээш областың хереклекчилер инициативин тудуг конторазынын ажылчынары иштиң бар кураалдарын бүрүн ажылдаарыңче, тудуг ажылдарын механизастаарыңче, тудуг материаларын белеткээрин көүдөлдиринче, тудугун депшилтеги методтарын калбаа-биле ажылдаарыңче кичээңгейин амгы үеде кол угландырып турарлар.

И. ТОРЖУ.

Суурларны ногаанчыдар

(Редакцияга чагаалардан допчулалдар)

Район төптөрүн чагаайжыдылганын номчукчулар хей-биле бижип турарлар. Сүт-Хал районун коллектив Сүт-Асы суурун Алдан-Маадыр кудумчунда бо чазын 200 ажыг мышты олурткан, ажаалганын өй чорудуп турарын өш П. Шонпаа бижээн.

Кызылдың пединститутунун студентин өш М. Дадар-оолун бижип турар болза, институттун коллектив школа-интернатты шөффе алган. Часын мыш тарылгазында школа-интернаттың девискээринде 400 ажыг мышты олурткан.

Бай-Тайга районун Төзлү суурда ортумак школа бо чазын школан девискээрин болгаш анаа хамаарышкан кудумчуну ногаанчыдарын планнаан, ук ажыг школачыларын иделпейлиг киржилгезин-биле күүсеттингени өш Б. Чоюон билекчи чоруп кым-даа делкөнөөн. Эш Чоюондун бижээни-биле азырга 400 мышты олурткан, калбаалаан.

Эрвин райондан өш А. Мумбаданын бижээни болза, «Коммунисттик орук» кедээ ажыл-агый артелинин суурунда чуртталга бажынары, бүдүргө болгаш култура-амыдыралдык тудугулары чылды-ла немец туттуруп, суурун чурттакчылары өзүп турар.

Мурунда чылдарда суурга мыш олурттай келген. Колхоз баштаар чери, Нарын кедээ Совет ногаанчыдылга ажылын чорударын бо чазын шийтирзөөн. Суурнун чурттакчылары бо чазын 200 ажыг

мыштарын тарып олурткан. Чурттакчылыг черлерин чагаайжыдыр тудуп, үнүш тарылганын чорудары чонун кыдыкшылыңга улуг уакур-дузалыг. Ийдиң болза-даа Улуг-Хем районун «Чолураа» колхозунда бо ажылдын чоруттумайн турарын өш Х. Санчай-оол бижээн.

Эш Санчай-оолдун бижээни болза, суурда шкolan, алубтун, эмнеге чериниң болгаш колхозчуларын бажынарын чанымда мыш олурттуман. Колхоз баштаар чери, кедээ Совет, колхозта партия, комсомол организациалары суурну чагаайжыдып, ногаанчылар талазы-биле организактыг ажыл чоруттай келген. Комсомолчулар суурга үнүш тарырын бо чазын боттарынын хуралына чугаалашкан, ыччалза-даа оларнын өң эгелекчи чоруп кым-даа делкөнөөн. А комсомол өге организацианың секретары Базыр-оол комсомолчуларын болгаш аймактарын организастаан.

Өвүр районун «Торгалыг» кедээ ажыл-агый артелинде ногаанчыдылга ажылын өй организастаанын өш Т. Сандам бижип турар. Суурнун чурттакчылары бо чазын нийтин-биле 2000 ажыг мыштарын болгаш чадап үнүштерин тарып олурткан.

Мыш олурттуулугуна аймактар болгаш школачылар иделпейлиг киржишкен болгаш суггарылганы организактыг чорудуп турарлар.

Экзаменге белеткел

Сүт-Хал районун Алдан-Маадыр чеди чыл школазы чазын экзаменге белеткелдерин организактыг эгелеэн. Немелде кичээлдерин болгаш консультациаларын расписаниени кылгаш аскаң. Калтапташкын чорударына бир өрөөдү тускайлааш, таарыштыр дерип кыл-

ган. Ол өрөөдө башкылар үртүлчү делкөнүлгөн турар болгаш өөреникчилерин билейин барган чүтүлдерин тайылдырап берип турарлар. Илаңгыя тыва дил башкымы А. Белек-Базыр калтапташкынмын эки чорудуп турар.

М. ДАДАР-ООЛ.

ЫЛ

анаа олуруп шыла-... Күш чедер ажы-... суг сөөртүп тур...

...анганда кол-кол... чергелештир... бар аларган... колхозчу... суг-биле... ла болгай... а маша... эргежок... анза... кончук... агынын... өвөс... үнүмэйи... агунда... сугну... атан... ки... эле... ат...

— Ону кандыг төрөл дээр боорун — деп, Амыданың дугайын... сактып чугаалап олтурар. — Адым-чеди километр хире черден бир үңдө бешин үш-дөрт катап суг сөөрттүр. Бир өвөс суг үстү бээр болза ат болганы өз. Иччанаг эртен хереклетинер сугну дүңе келчөгө бешин сөөрттүп элкен каар мен. Он башка мезон салгыжым акыра-вас. 1956 чылда суг сөөрттүрү-биле меңе кырган аът берип каан

гай сен, черле шыдаар боор сен. Чангыс-даа хүн суг үстүр болза, ажыл саадаар анаар. — Кызылдын-ла көрейиң даргам, кандыг-даа ажыл кылгаш, черле чектедил көрбөэн-не кижжи мен — деп, даргам-биле чөпшүжү каан мен. Он эгелеш-ле чыл бүртүгүндө суг сөөрттүп келдим. Чазын тарылгаже кирип турда апрель айдан эгелен суглааш, октябрь айга чедир үртүлчү суглаар мен.

Думат Өнгеревич шаанда кедергей адым чораян. Ону «ажинде мыды бешин чок» чораян кижилерин бирөөн деп чугаалап болур. Ол нештен кезиг чакымда-ла чарылган болгаш адазынын холунга артаган. А адазы согур, карма көзүбөс турган. Иччанаг алашкылар четинчип алган, аалдар кезип, аргастанын амдырап чораян. Опула алазди бооп өзүп келгеш, согур адазын азыраары-биле байлаайн Амыданың хоюн калара берген. Амыда ону чөшм деп төрө-даа санынга албайн, гужур-дүрөжк аажылап, дорамчылап, малын малдым ап, кылдырып алган ажылынын үжүн шала-була хырыны тотуруп чораян.

— Ону кандыг төрөл дээр боорун — деп, Амыданың дугайын... сактып чугаалап олтурар. — Адым-чеди километр хире черден бир үңдө бешин үш-дөрт катап суг сөөрттүр. Бир өвөс суг үстү бээр болза ат болганы өз. Иччанаг эртен хереклетинер сугну дүңе келчөгө бешин сөөрттүп элкен каар мен. Он башка мезон салгыжым акыра-вас. 1956 чылда суг сөөрттүрү-биле меңе кырган аът берип каан

болбазмыкпе. Адак сөөлүндө чоруптарымда Амыда меңе тура чангыс өскүс анай берген... Шаанда иччаар амдырап чордум. — Ол ам кырган-даа болза, партиянын болгаш Совет өрге-чагырганын ажылы-биле хостуг арап болуп, колхозка кирип, чаа амдыралды тургусуп, ол чаа амдыралдың ааскежини көр берген. Назы дегүй берген хирезинде-ле ол чаа амдырал дээш, үйгү-чидын чов ажылдап турар.

— Кыраан назыда чаа, колхозчу амдыралды көрүп, ону тургусуп, бодунга ажылдары менче кончук өөрүңчүг-дүр — деп, Опула хөлтүг чугаалады. — Мен ам 70 харымдын онун кызып каалган мышмак кылдыр сактып олтурар-дыр мен. Кыжын бешин анаа олтурбас, база-ла аар-саар ажыл кылдыр-дыр мен. Бо кыжын каан фермазынга таңнымда, от салып кыштадым. Бисте кижжи кылдыр ажыл-ла хей.

Думат Өнгеревич бодунун суг сөөрттүрү ажылынын дугайын чугаалай бергенде артында-ла өрөс хайнып, хөрөөн алгытылап, карактарын хере көргүлөп, хүтүмүрөй бээр. — Бо черле депшилтиг ажыл — деп, Опула докпак даңазын шийилдир сорбушаан, уланчылады. — Адым-чеди километр хире черден бир үңдө бешин үш-дөрт катап суг сөөрттүр. Бир өвөс суг үстү бээр болза ат болганы өз. Иччанаг эртен хереклетинер сугну дүңе келчөгө бешин сөөрттүп элкен каар мен. Он башка мезон салгыжым акыра-вас. 1956 чылда суг сөөрттүрү-биле меңе кырган аът берип каан

турган чүе. Мен база кырган, аът база кырган бооп көрөдө, кезек үеде бергедеп турду. Чамдыкта кырган адым туруштарга сугну хүмүңгө кутуш, чада-даа дажылап турдум. Адак сөөлүндө колхоз даргазындан негедде тургустум: — Аът база кырган, мен база кырган, ам канчаар, ажыл бүтпестер-дидим. — Шырмак, чазын аът херек. Он башка суг сөөрттүрү үстүлдүр-дир. Мен чадап кайын дажып шыдаар мен.

— Сен дег кышмак ажылдаар кижжи чадап-даа дажып шыдаар болганы — деп, даргам мени баштактанды он. — Кырган адын-бала бешин суг үстүлдүрбединиң мышмакы, сөөң ажылынын колхозчулар аажок үнелеп турар-дыр. — Шырмак айткан үнүрүп беринер даргам, ам оон-даа артык шыдып ажылдаар мен. — Сөөң оон шын зарын кырган — деп даргам чөпсүнү чугаалады. Кырган аът-биле кырган кижжи түрөп тур боор сен, даарта дораян чааш, шырмак айтты өккөлдүрүп бээр мен.

— Оон соонда кончук шырмак аът алган мен — деп, амыд уланчылады он. — Арай аажыма багай култур. Бир катап өктөттүм-даа. Чадап тергенде, мотоциклден хөор мал. Дүшпө суглаар даш, булактан кирип бар чорумда, соондан мотоцикл маңдып келди. Адым кылчаш дээш, аксим тыртырбай салып-ла каан. Онгалык чөгө кезер орта терге андарым берген, мен-даа мында-ла чидип калдым. Адымнын демти удурун бажын догуу турган ту-

чуп бергенер. Оон соонда чаажыктырып, өөредип алган мен. Кызылмай кыш-ажылы дээш колхоз баштаар чери Думат Өнгеровичиң чыл бүрдө шанаап келген. Оон аңгыда ол медальдар-биле база шаңнаттылаан.

— Мэң ажылым түннелин моюнда көрүп болур-ла — дээш, Думат Өнгерович апаразынын иштинде ийи медаль уштур өккөлдө, менче көргүстү. — Кырган мэң күш-ажылымын бешин үнелеп көрүп турары кончук өөрүңчү. Моон сонгаар моюнда артык ажылдары менче күнөңчүг-дир...

«БКАД-ниң киржикчилер» болгаш «Кур черлериниң шынчөтөөни дээш» деп медальдарын көстүмүнүн хөрөөңгө калаттарга, Думат Өнгерович артында-ла аныксымай берген ышкаш кылдыр сагандырап болду.

Думат Өнгерович 1957 чылда суг сөөрттүрү турган күш-хүңүнүн минимунум ирак ажырган болган 400 күш-хүңүн ажылдап алган.

Адак сөөлүндө, байыражып чарлып тургусту кырган мынча диди он:

— Мэң кылдып турар бо ажылды кончук чугула ажыл — деп чугаалааш, бодунун онаалганын ажылынга, база ону өк-сеткилдиг эки күүседип турарыңга чоргаар-лаңган дег, хүтүмүрүп кадым. Думат Өнгеровичи көрүп тура, «шак мындыг кышмак, шуудуру кижилерге кылдыг-даа ажылда берге чүт боор» кылдыр бодуп турдум. Колхозчу амдырал ону чаа-чаа ажылды херектерге сорук кирип турар.

К. АРАКЧАА,

Бин-Хем район, Тарга суур.

Көдээ библиотека хову турлагларында

Зинаида Георгиевна Черданцева Улуг-Хем районун «Улуг-Хем» колхозунда библиотека эргелекчигинге ажыдаа-ла чаа 5 ай чедир турар. Бо уенин дургузунда колхозчулар ортузунга ном таралыр талазы-биле элээн эки ажыдаан. Ылангыя малдан хей эт, сүт, дүк продуктуларын, черден бедик дүжүт алыр дугайында 120 ажыг литератураларын адырлар айым-биле үскеш, көжөр ном сацын органи-застаан.

Бирги бөлүктүн ном сацында саар инектерини болгаш шээр мал-дык продуктууну белдер дугайында совет эртенки чедирини-нерин болгаш көдээ ажыл-агый мурнакчыларыны дуржулгазын нестердин турар номнарын колла-ды политика болгаш чечен чогаал-дык номнарын кирген. Ол бөлүк литература сүт-бараан болгаш шээр мал фермаларыны аразында көжүр чоруп турар.

Ийги болгаш үшкү бөлүктөрүн ном сацында чер ажылын сайыра-дырнын база көдээ ажыл-агый техникаын өөренир болгаш ону канчаар ажылап, адыларын дугайында билгин нестердин турар номнарын көздөтөш, чечен чогаал-дарын номнарын база кирген. Ол

бөлүк номнар чаксы хову бригада-ларыны болгаш трактор бригада-ларыны аразында солүштүр көжүр турар.

Көдээ библиотекада 3420 ажыг яны-бүрү номнарын доктаамал номчукчулары 200 ажыг турар. Чүгдө чаксы тарылганы баштайгы хүнеринде безин 10 ажыг кижиги төп библиотеканы доктаамал ном-чукчузунга адин бижидип, 20 ажыг номнарын номчаан. Сүт-бараан фермазыны анык саанчызы Кыргыз Салчымаа, «Инектерин саары», «Инектерин сүктүр про-дуктузуну бедирин» болгаш өске-даа политика база чечен чогаал-дык номнарын доктаамал номчук-турар. Ол ышык колхозтун өг-гоадаан дөй дүжүт алырнын база черин канчаар ажылап кылгыры-нын дугайында, школачы Түлүш Шура «Анык саанчыларын дур-жулгазы» болгаш көдээ ажыл-агый талазы-биле дыка хей номнарын улуг хандыкшы-биле номчуп турарлар.

«Колхозчу номчукта сүме» деп витринада «Бызаа ажаакчыгына сүме», «Инектерин саары» болгаш «Инектерин сүктүр продуктузун бедирин», «Хойларын ажаары бол-

гаш чегерери», «Хойларын дар-га тургузары», «Хойларын тарын боозадыры» болгаш оон-даа өске дыка хей номнарын, брошюраларын делген тургускан. Библиотекага ки-рип келир эжитин бир талазында кызыл пөс-биле шып каан улуг столдун кырында «Правда», «Ком-сомольская правда», «Шын» бол-гаш өске-даа чаа-чаа солуннарын, журналдарын аай-айым-биле делген салган.

Библиотеканы эргелекчи аш Черданцева хову турлагларында чаа-чаа солуннарын, журналдарын болгаш яны-бүрү литератураларын доктаамал чедирин берип база колхозчу одаларга 10 ажыг агит-листоктарын үндүрерине дуулаш-кан. Чаксы тарылганын эгезинден бээр чүгдө Сенекте № 2 хову бригадыныче безин 10 катан, Баян-Колда ховунун № 1 болгаш МТС-тин № 3 трактор бригадала-рында 12 катан четкен, солунна-рын, журналдарын болгаш чечен чо-гаалдык номнарын чедирин берби-шан, колхозта комсомол органи-зациянын секретары аш Маадыр-оол биле кады 13 агитхуудустарын үндүргөн.

С. ТООЛ.

ЧЕР БОЛГАН ДА Н

Бармын-Хемчик районун «Ленин оруу» колхозунун куку-руза участогунга практиктик өөредилге эртен. «СНГ-6» сепа-дык кукурузаны дөрбөлчүлүк-уялчанок олурутуунун агротех-никтиг аразын аш Гудков та-рихтиг турган. Аша районун кол-хозтар даргаалары, агрономнар болгаш партия, совет ажылдак-чылары база киршен.

Ак-Довуракта механизация учунакынын өөреникчилери колхозтарын шөлдеринде прак-тика эртинип турар. «Ленин оруу» колхозта барган бөлүк практиканы боттарынын өө-редилге тракторлары-биле 286 гектар илтиртөө, 152 гек-тарын андаган болгаш 204 гек-тарда кызыл-тасты чаштырган.

Тес-Хем районун Берт-Даг чеди чыл школазынын башчыла-ры болгаш ажылчылары мас-терска тургузар бажын кылып алырын шийтирлөө, ону бот-тандырып эгезеэн. Тудуг мыкы бөлүктөрүн өрү уластарын өө-реникчилери база илпекчилер ирлешкен. Ам мастерскаын ханазы доозулган.

Улуг-Хем районда «Күш-ажылдык хостуу» колхозтун № 1 сүт-бараан фермазы дөрт ай-ларын иштинде инек бүрүзүн-ден 439 кг сүттү, № 2 ферма 402 кг сүттү салган. Ол бол-гаш, айыткан уде бердинген плад-дан ашкан болгаш эртен чыл-дын ол үезинден ыракта хей болган.

Чөөн-Хемчик районда «Комму-низмче оруу» колхоз бо чылын малын менди ыкшагалаткан. Чаш малды база бүрүн аш турар. Бо талазы-биле үлегерлиг мал-чылар хей. Чижээ, Дагба-Дор-жу 289 колдан 300 хураган-нарын, Хунан-Кара 300 өшкү-ден 321 анайларын доруктурган.

Бижик билбес чорукту узту-гаар сорулга-биле Тес-Хемнин Чыгыш-Шына эге школазынын чанында тургустунган бөлүм доктаамал ажылдап турар. Ди-накчылар өөредилге материалда-ры-биле хандырткан. Долча-нар, Ногаачы ыкшаан эки өө-рөн турарлар хей.

ХЕРЕ БАЗААЛ

Бөгүн бисте чалмы назин байырлап, Чүс-чүс чүрек найралдык тааламды. Тургузучу ажыл-ишке, шылгадага Шүүгеннерин олурунда басып ор бис. Калбак делген Совет чуртун төдери бис, Баң дег бижык чактыс бугае доруктувус. Кадырларга, бергелерге торуш дивес. Хартыга дег ырак узар чалгынын бис. Солун шагны, чуртталганы алгашылаан, Советтерин кызыл тутун бедик тутуш, Хайнып, мөөрөн Улуг-Хем дег күштүг мрынга Аялгазы, үдө-биле хере базаал.

Т. ДОНОДУП.

ЫРЖЫМ ДҮНӨ...

Бөлүк-бөлүк булуттарын аразыче Мөңгүн дег ай чаштына каап ажып чыдыр. Даныч башкы херелери Чөөн чүктен Далаш чокка булуттерин чырып кел чор. Амырамын чымыг, чымчак салааларын Адыкыма ам-даа үр-те тудуксаам көөр. Аяк чагай карактарын көрүп алгам, Ам-даа хойну сетил хандыр өгөлөксөм көөр. Ынчалза-даа чардыр шагым чедип келди: Ынак чуртум солдаты бооп чоруп хуум. «Келтиргем чагаа биж, эргим» деп Белек сөмүр ай оожум сымрандым. Кыстың уян ойкашынын, соккан чүрөң, Хырбайланг эринерин билип турдум. Чалым чүрөм таалакчы согушкунун Чадаганын аягы дег дынаап турдум. Дээрде муң-муң сымдарым караан басып, Дээскинген хандынар-даа мөгөйжи-дир... Төрөң черге, бүгү чонга, эртим кыска — Дөгөргө ынакшылым киткеп турду.

М. ӨЛЧЕЙ-ООЛ.

Хой кыргыздын баштайгы хүнүндө

ЭРЭИН. («Шын» мөрр.). Хой-нун кыргыздын чогуур өйүндө организацыт чорудар чорук чүгдө дүгүт чидирг чок алырын эвес, маалы арте чайлагалдык, эки се-миртирин база хандырар. Эриин рай-онда «Чаа оруу» колхоз хойнун кыргыздын мыйнык 18-те эгелей берген. Баштайгы хүн 219 хойларын кыргаан. Хойнун дүгү ортума-биле

1,9 кг болуп, а чамдык ирттерини 3 кг чедип турар. Бир эвес Самагалдай МТС-тиң чорудуп бергени агрегат эки ажыл-даан болза, ол хүн оон ыракта хей-нү кыргыяр турган. Агрегат (ме-ханиги Самба-Людуп) 12 хачылар-ыг турган, ол хүн чүгдө 46 хой кыргаан.

Н. САЛЫ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Допчубиле

Эриин районун Эриин суурда парикмахер чок. Эртен чылдын баштайгы чартында райпо ча-нынга ындыг чер турган. Ону райпо даргазы аш Монгуштун ай-тымшыкы-биле дүжүргөн. Ичкан-гаш ам баш таарттыр, сал чүдүдөр дээн кижилер Самагалдайже баар уругу таваржып турар.

Н. ӨЛЗЕЙ.

Блау тудар дугайында айтырып Улуг-Хем районун Баян-Колда «Х дугаар улуг хураа» колхоза 1955 чылдан бээр үргүчүлөп келсе чок, бо чылдын баштайгы чартында чедир ооң ханазы бе-зин тудуп дооспаан. Ооң журун-дан кажан чаа кинолар, концерттер богу бергенде чорукчулар номчу-ланыч бичин эзынга сынчарла-жыр уругу таваржып турарлар.

Н. ОЙДУП-ООЛ.

Каа-Хем районун «Тере-Хөл» колхозта библиотека эргелекчи Манчын Саараның четпес ажылы-нын дугайында негедде, хомудалар көдээ Советке үргүчү кирип кел-ген. Иччазажок ол ам-даа ажыл-даа чогуур хүнеринде бажынын-га олзуруп, колхозчулар ортузунга кандыг-даа ажыл чорутпаан болгаш номнар солуп алыр дөң номчучу-ларын манадырын үргүчүлөш-пашаан.

С. НАДЫП-ООЛ.

Чижээ, Бунтуртук чеди чыл ше-олазын башкымы Тамара Донгак бир ному солуп алыр дөң библио-тека эргелекчизин үш хонукта мазаан.

Н. ДАНЗЫНАЯ.

Таңды районун «Элегес» сов-хозтун малчынарын ортузунда Чоа-Хөл районун Ленин аттыг колхоз өнр чылын чаа аялын ту-дуп алган. Ооң соонда колхоз баш-таар чери ону шеолага интернат кылдыр берипкен. Бо чылдын апр-ель айнык эгезинде-ле колхоз баштаар черинин хурамында эскри-ни тудар дугайында шийтирлөө. Ол шийтир амдыга чедир жүүс-тинмей турар.

Б. ТАНОВ.

Экижидер арга чок бе?

Уругларын баскетбол команда-зынчы Иркутскден келгеннин соонда областык күш-культура ба-зарында баскетбол секциянын органи-зациясын шийтирлөө. Иркутск чаа чедиринин болурунга ол чоран команда техника талазы-биле багай белеткенген турган болгаш чедиринин чок болган. Ич-кангаш бо чылдын сентябрыде Вла-дивосток чорупер команданы эки бел-еткек сорулгаалыг турган. Шунту чылдып алгаш, белеткенер хүнү дугуржуу алгаш тарай берген. Бе-леткек хүнүнде ойнакчылар шун-тузу чылдып келген, а тренер чок болган.

Эзээн үр мазаан, тренер чок боорга уруглар боттары белеткенер деп шийтирлөө алгаш, ойнак эге-лөөнер. Боттары белеткенерге шоо-лук ажык чок. Бөмбүк база чиник, багай. Чиник бөмбүк-биле ойнак ча-чыга бергеш, Эзууг бөмбүктү шоо-

В. ПАВЛУШНИНА.

ПАРЛАТТЫНМААН ЧАГААЛАРНЫН ИЗИ-БИЛЕ

Тожу районун Кызыл-Даштыг суурда киномеханак эш Мошевич багай ажылдап турарын аш Дарый-ты редакцияга билжөө. Редакциянын чоруткан материа-

лынга Тожу райкукомунд харым-лааны болза, айыткан фактылар хыналдадан шып болган, эш Моше-вич администрация талазы-биле сак-гындырган

ри бар. Малчынарга эргежок чу-гула херелеттерин чамдык ба-разынары пост-тавын садымнык Кызылда кол баазы райпога ахта чедир чорудуп бербейн турар. Чи-жээ, даламба, 36, 37, 38 дугарыг кырга сапыстар, хевецсазыннан кылган бөстөмнөр амгы уде бист-тин районун кайы-даа магазинне-ринде чок. Саанчыларга херелетте-ринде 400 эш кырга салык идиктерин Чөөн-Хемчик районунче чокуу уде чорудар дугайында областык сакыг эргелекчин айтымшыкын бар турбуже, ук бараанын сакыг баазынын директорунын ораак-чызы аш Назомов амга чедир чо-рутпаан болуп турар. Көдөңнү ажыл-ишчилерин үлегерлиг ханды-рарында область организацылары-ның чамдык удурукчуларынык талазыннан таварыштырып турар бо моодактырын моон соңгаар шийтирлөө чайдарып керек.

Районун коллектив районун Ленин аттыг колхозунга шеф ду-румуун Эзуугар чамдык боттук ду-рамы чедирин турар. Хлеб быкы-рарында колхозчуларын өөредир-биле хлеб быкырар тускай эртен-ин ажылдачы эш Т. Кууларны райпо баштаар чери чоруткан. Чай-гы уде интинин чеменилгелин ол колхозтун бүүдүргө бригадала-рына организацы-биле райпо-нун дээр повары эш А. Хуруш-мейин база чоруткан. Көдөңнү ажыл-ишчилерин үлегерлиг ханды-рар дөң Чөөн-Хемчиктин коопе-расчылары болуптур бүгү-де хем-чегелерин ап чорудар.

И. БЕРЕЗКИН.

райпо баштаар черинин даргазы.

КОЛХОЗ ТУДУГЛАРЫНДА

Райондардан медээлер

Сүт-Хөл районун «Алдан Маа-дыр» колхозунун баштаар чери мал кажааларын тудуунда 10 кижиги составтыг тускай эвеноу тургус-кан.

Тудугчулар чыл эгезинден бээр малчынар кыптаа Манчүрек, Кош-пес, Ав, Сайыр-Баштары, Оргу-Шол деп черлерде 4 чаа мал кажаала-рын, 6 чуртталга бажынарнын тур-ганнар.

Эвеноуц келжигинери О. Серен-Доржу, О. Кошпалагы хүн норма-зын 125—150 хуу үүсөдип турар-лар.

Б. ОНДАР.

Чөөн-Хемчик районда «Комму-низмче оруу» колхозтун тудугла-рында 70 ажыг колхозчулар, 32 аяг болгаш автомашина ажылдап турар. Тудугчулар мал кажаалары, чуртталга бажынары-биле черге-лештир колхозтун суурунда чеди чыл школазын бажынын тудуп турарлар. Шеола бажыны шийтир-биле

650 дөрбөлчон метр шөлдүг болгаш 14 өрөздөдүг. Ук бажынын хана-ларын саамы удавас доостур.

С. КУУЛАР.

Сүт-Хөл районунда тудуг-сеп-теге ажылдары мурнуку чылдарга бо чылын организацыт чоруп турар.

Районун 16 баянчылары 4 эвенода ажылдап турарлар. Бо хүн-герге чедир тудугчулар бир мага-зин бажынын, кызыл булуңу, 7 автомашинанын гаражын, бирэ-ринге-ле 2 өг-бүдө чурттаар 2 чурт-талга бажынарын база бир сүлдү-тү туруп, ажылдап киргештер. Оон ангыда 9 өрүг бажынар сеп-теттинген болгаш кышмадытыган.

П. ШАКПАА.

Улуг-Хем районда «Партиянын XIX съездин» колхозтун сууру Арысканга бо чылын ортумак шко-ла ажиттынар. Чаа школаын тудуунда үш эве-но ажылдап турар. Эвенолар кылыр

ажылды тус-тузунда хүлээнип ая-ган ажылдап турарлар. Бирги эве-но даш белеткен, сөөрттүп турар. Ийги эвеноуц келжигинери тудуг ыкшын чоуп турарлар. Олар 1500 ажыг чүдүктү чоуп белеткенер.

Б. ДОНГАН.

Өвүр районун «Коммунизмче оруу» колхозунун баштаар чери илтинин малын чылыг кажаа-би-ле хандырырыче улуг кичээнегени салып турар.

Артылың баштаар чери мал ка-жааларын тудуунда шийтир-биле 24 кижиги составтыг 3 эвенолар-нын үзүп тургускан. Коммунистер Шагдыр-Белек биле Чыбылкаа удурткан эвенолар кылыр ажылдык планын ай санында ажыр күүсөдип турарлар. Бо хүнерге чедир 8 хой кажаазынын тудуу бүрүн доо-зулган.

Оон ангыда бо чылдын планында көрдүнгөн 25 чуртталга бажына-рынык 13-жү ажылдап кирген.

С. ШОЙДАН.

Тудугда херэеженер эвеноу

Бармын-Хемчик районда «Бөл-шевик» колхозтун тудуг бригады-зында Саая Часкалмага удурунга колхозчу херэеженерини 32 кижиги составтыг тудуг эвеноу ажылдап турар. Эвеноуц тудугчулары апр-ель айдан бо үеге чедир эвөөш эвас ажылдарын кылганнар.

Эвеноуцтар колхоз конторазын, клуб, библиотека, уруглар аялыз, магазин тудугларын долгандыр 2 га хире ажыг шөлдү тудуштур чаа,

мааны-биле херимеп доосканнар. Ук шөлдү ногаанчылары-биле 500 мыштарын оңгарларын казып, ин-да 300 ажыг мыштарын тарып олурткан. Тараан мыштарын өзү-дөш эки болзун дөшт касыкан он-гарларда едети болгаш кара херэ-эрунун урганнар. Ук ажылдары бо дүдөр талазы-биле тудугчулар: О. Часкал, Деспижек, К. Манчын, Се-ремаа, Часкалмаа олар нормазын 100—120 хуу чедир үүсөдип, мур-

накчылар болуп ажылдап турарлар. Херэежен тудугчулар чокуу үе-нин иштинде 200 мышты олуртуп, тудугга херэежээр 100 кубометр дашты белеткешпашаан, 150 тонна картофель шыгалар черинч тудуун июнь айнык 15-те доозар деп ху-лаалгын алганнар. Эвеноуцларын иштинден 15 кы-жын 60 муң туубу кылыры-биле тускай үзүп тургускан.

С. ТАВА-САМБУ.

Тудуг ажылынче кичээнгеи күштелдирер

Бай-Тайга районун колхозтары 1958 чылда сууржулганын айты-рынын бүрүн үе шийтирлөөр деп сорулганы салган. Ол сорулгады күүсөдир-биле районун колхозта-рынга улус ажыл-агыйнынк пла-нын эзуугар чуртталганың 380 бажынарын тудуп доозар, ооң иш-тинде кыштаталарга, фермаларга, хову бригадаларына 142 чуртталга бажынарын тудары дөрдүнгөн. Кудьтура амдыралдык 11, бүү-дүргөниң 26 база 20550 баш мал нирер 70 кажааны тударын колхоз-тар планнаан.

Плана дөрдүнгөн тудугларын иштинден 1958 чылдын май 1-де турганы-биле аларга 380 чурттал-га бажынарын 6-ла бажыг ажылдап кирген, 65 бажынарын

чаа тудуп турар. Плана дөрдү-нгөн 70 санын мал кажааларындык 25-ти тудуп алган, 5 кажааларын тудуп турар. Кудьтура амдыралдык планда дөрдүнгөн 11 тудугла-рында чактыс-даа тудуг эгезелөөн. Тудуг материалдарынык белетке-кижи талазы-биле планда дөрдүнгөн 17700 кубометр ышк материалда-рында 10.010 кубометрин белет-көөн, ооң иштинден чүгдө 2520 ку-бометрин тудуг шөлдүдө сөөрттүп алган.

Үстүндө фактылардан алгаш көөрге районун колхозтарынык баштаар черлери тудуг ажылынче чогуур кичээнгеи салбайн, ону ий-ги чериниң айтырын кылдыр көр-үп турары шыа эвес.

Районун чамдык колхозтарында

тудуг ажылы оожум темп-биле чоруп турар. Ылангыя «Малчын» колхозу (даргазы аш Шөмбүд) план эзуугар 110 чуртталга бажынарын кылды турган, май 1-ге чедир чүгдө 6-ны доозуп алган. Удуг бригадында үзүп быжыгалаа кижиги болгаш тырттар күштерин план-нын тудугларын күүсөдирине кол-хоз баштаар чери чон организа-стайн турар. Буш-ажылдык органи-застыг чоруп багай, бүүдүрүчүлүү куду, харын-даа тудугга херэежээр автомашиналарын аал көжүрүргө херелеп турар.

Районун «Гинделеге», «Найырал» колхозтарында тудуг талазы-биле байдал «Малчын» колхозта байдал дээрдевес.

С. ИРГИТ.

Москва область. Жуковск хоорай-да улуг тудушкун ажылдары чоруп турар. Ында сөөгү дөрт чыл-дарда өмнөге хоорайжыгажы, үш школа, клуб, стадион, уруглар сары болгаш асылдери ажылдап кир-ген. Чүгдө өртөөн чылын безин чуртталгалар 21210 дөрбөлчон метр шөлдүг чуртталга бажынарын ал-ган. Бо чылын 30 муң дөрбөлчон метр шөлдүг чуртталга бажына-рын тудары дөрдүнгөн. Чурукта: Ломоносов вудумчунун-да чуртталга бажыныны тудуу. Фото Ю. Ласыгинниң.

СЭТА-нын фотохрониказы.

Индонезиянын чазак шериглеринин үймээнчилерге удур хемчеглери

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Соңгу Сулавесин болгаш Молукк ортудуктарын соңгу кезең үймээнчилерден арыглар талзы-биле хемчеглери Индонезиянын чазак шериглери эгезден.

Кургаг чер шериглеринин, ушар-чүдүлүч болгаш флоттук кады хөдөлүшкүндөрдүн түнөлдөгү Молукк ортудуктары Маротай деп аэродром ээлеп алдынан, ол база делегейин ийги дайынынга үзүндө чүдүлү стратегия чөбү болуп турган деп армиянын төлөкчүлүк подполковник Пиритани чарлаан. Тулуктушкунарын чорудулганында үймээнчилер ачылган турган «В-26» деп америка бомбардировщикти айдара алган.

Чазак шериглери оон ынай Соңгу Сулавесинин Горонтало районуна база чөдө берген.

«Национал отушкунуун хитун» холбаштыр армия штабынын начальниги генерал Насутион армияга болгаш чөнгө угуула кылган, мыда болза, Индонезиянын хамаарышпас эргезин камгалаарынче болгаш чуртка колониалдык корук-чуртуну катат төрттүндүрүн болдурбазына оларын кыйгырып турар.

Даштык хоралакчы күштер үймээнчилерге хөй санын бөө-чөпөскти тывыскаан, Индонезия Республикага халлаарына судулар-биле америка, тайвань болгаш еске-ка ужудукчуларын бүрүн четтештирип турган язы-бүрү шериг самолеттары-биле оларын халдырган турган деп Насутион демдегезин. Үймээнчилер болза, Индонезиянын иштинге деткиче чөб болганы-биле даштыкчан дузалачы дилеп эгезден болгаш ол дузалачыга харын кылдыр СЕАТО-га каттыжарын аазаннар деп Насутион медеткен.

Ливанда байдал

БЕЙРУТ. (СЭТА). Чурттуң иштинде байдал дүштүктүгү хөвөр. Бейрут, Майй-Набати болгаш еске-даа хоорайларда ажал соксалышкындары үргүчүлүгү турар. Эрткен көнүктүрүдө Бейрутта адм бомбардир чыккан. Бар бомба америка университеттин бажынын чынганы чыккан. Ажал соксалышкындарын ийги неделяде үргүчүлүгү турарын холбаштыр хоорайда аш-чөмөн чедишпес илереп турар. Аш-чөмөн продуктуларын эртээ 2—3 катат арттаар.

Бейрутта байдалы тодорайлавышсаан, «Аль-Кифа» солунуң бизнеси: «Чон ажал соксалышкындарын соксалырын болдур турар дээриниң калдык-лаа демдө чөд. Мурдуку хөвөр хөй-хөй районнарда онгулар кызып, моондактар кылып турар. Шийтирилг тулушкунга белеткек кылып турар киж сагышыга кирер».

«Телеграф» солунуң дыңдамындан алырга, Ливанын соңгу талзына тура-халыкчылар Баред хемия районунда полиция участка-гунга халлашкын кылган болгаш үр тулушкунунарынын соонда ону ээлеп алган.

Триполи хоорайдан 25 километрге тура чурттакчылыг Мунье деп черге тура-халыкчыларын болгаш «ажал чок чорукту күштери» деп адаларнын аразына үскө-үскөликшинер болган. Агеннер-даа, бажыланганнар-лаа бар.

Аккар районуна тура-халыкчыларын 1500 киж санын отрайм Алба болгаш Берваль хоорайларын ээлеп алганнар.

Триполинин районуна хөдөлгү турар тура-халыкчыларын отрядында 40 муң чедир киж санаттын турар деп «Дей суар» солун бизсез.

Паралтааның дыңдамындан алырга, Шуф деп даг району чурттуң өскө районнарындан үе кырынген.

Ливанын мурнуу талзында тура-халыкчылар чурттакчылыг Аб-байя деп черин ээлеп алганын «Уе-Сиса» солун бизип турар. «Телеграф» солунуң дыңдамындан алырга, Бекаа районуна тура-халыкчылар Баальбек хоорайга халлашкын база катат кылган болгаш хоорай чагырганын бажынын өрттөшпөв.

ФРАНЦИЯДА БАЙДАЛ Республиканы болгаш демократияны камгалаар дээш

ПАРИЖ. (СЭТА). Француз ажалчы чоннарын республиканы камгалаары дээш демисен чыгыс хун-де-лаа кошкалай турар. Республиканың серекчилдин чаз-чаз комитеттери чуртта тургустунулап турар. Финистер, Мен болгаш Луара, Вар, Вандея болгаш еске-даа департаменттерде индиг комитеттерин сөөлгү хүнерде тургускаан. Чуртта илтипа-биле 28 департамент комитеттерин тургусулаан.

Париж районуң үлетпүр бүдүрүлгелеринде, өөримде черлеринде, күрүнө албан черлеринде, эмнегез болгаш чурттага кварталдарында антифашист он-он комитеттер тургустунган.

Республиканы тургустуну камгалаарынче улус массаларын мобилизастаар талзы-биле ажалчы чурттуң хөй-хөй муниципалдык чөвүлелери калбартып чоруткан.

«Юманите» солунуң дыңдамындан алырга, республиканы маалымдык-биле камгалап турар Француз улус-биле болуңуң ап-сетил каттыштырылганы Реньшон ортудуктуң (Индий океанда) чурттакчылар медегел турар. Ортудукка хөй кижилг митинг болган болгаш

үймээнчилерин доп-доруан кезелерин негеп турар резолюцияны анаа хүдөөп турар.

Республиканы камгалаар талзы-биле боттарын күженишкенин көшкөтпөсүнче ажалчы массаларын болгаш бүгү демократтарын майның 22-де «Юманите» солун кыйгырган. Франциянын Коммунист партиянын Политбюроунуң кезигүү Вальтер Роменни бизип турары: «Ажалчы чоннар болгаш республиканың баштайгы чүдүлү чедишкенин чедип алганнар, мычалзак демисел ам-лаа доогулаан. Сүдзөччилер боттарынын планнарындан ойталаан болгаш республиканың тилеги ам-лаа халдырттымаан.

Республиканың органнарын узуткаар болгаш де Гольдуң хууңда диктатуразын тургузар согулга-биле Францияны күчүлөп албаар төлөөде сүдзөччилер Алжирде базаны тургузуп алган дээрин утпас болза чогуур.

Мында, Парижтиң болуңда, де Голь болгаш оң таллаачылары болза, чазакка база парламенте боттарынын ийдишкенин күш-тедирип турарлар».

Балгазынның арымында. Фотоотв. С. Фоминистовуу.

Горонтало хоорайны Индонезиянын чазак шериглеринин хостааны

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Антара агентствелиң дыңдамын азыра аларга, Соңгу Сулавесиде үймээнчилерге удур демиселди чорудуп турар индонезия чазак шериглери үймээнчилериниң штаб-квартиралары туруп турар Манадога мурнуу-чөнгө талзы 140 хире километрге тура Горонтало хоорайны майның 20-де ээлеп алган. Тулушкунунарынын чорудулганында үймээнчилериниң бир судунону хунап алган, 30 үймээнчилер бөө-чөпөск-биле кады хү

жүп берген.

Хоорайны хостаан чазак шериглеринге тус черни чурттакчылар өөрүшкүлүг байырын чедирип турган. Топ Сулавесиде чазак шериглери ушар-чүдүлүч деткичези-биле үймээнчилерге удур дайын чоруду-галарын үргүчүлүгү турар деп дыңдамында оон ынай чугаалаан. Ол тулушкунунарынын чорудулганында Гайвандан үймээнчилерге чедирип берген элээн санын бөө-чөпөскти болгаш ок-чөмөскти хунап алган.

Герман Федеративтн Республика. Ботроле (Рурск область) «Рейнбаден» деп рудниктиң 700 ажал шахтерлары барын герман шериги атомун чөпөск-биле чөпөсклөргө болгаш ГФР-ниң девискээринге ракеталык чөпөскти тургузарынага удур медегелдег эт салган.

Чурукта: дагжыларын медегелд азданга эт салып турары. Плакатта: «Сенз» болгаш сэн өг-бүлөгө атомун өлүм кызып турар! Анаа удур холун үжүү сал!» деп бизсез.

Алжирде байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Шериг-фашист үймээнниң органнакчылары Алжирге май 21-ниң кезеңинде «Армияны—эрге-чагыргаж!» деп солун-биле чаа чыскаалы кылганнар. Алжирге хамааты болгаш шериг талзы-биле калык бүрү эргени Фелимениян чазанын анаа ишчилер бергени генерал Салаи ол сүдзөччилерин чыжыны мурнууга чүе чугаалаан, медегелден: «Бис шунтувус каттышкан биз, мычангам шунтувус кады Елисей шөлдери-биле эрттер биз».

«Орор» солунуң медегелденден алырга, ол чыскаалды киржикчи-лер бир-де дугаар: «Париж!» деп дооңугу алгырып турганнар. Үймээнчи «хөй-нигитиниң тыныа аларын комитетиниң» кежигүчүлөрүнүн бирээни, «Эко Г'Альке» солунуң директору, Ален де Сериниң парламента конференцияны «Фелимениян чазы-биле калдык-лаа чөпөсклөргө туруп болбос» деп медегелден.

«Де Голь эрге-чагырганын азын дээш бүгү чүдүлери кылып биз» — деп Салаи болуңуң эелчөөне чү-

гаалаан.—Республиканың президентизи бөдү дүжери чазак медегелден дээш биз улуг ийдишкенин кылган биз».

Үймээнчилерин баштыңнары алжир дайынын бүгү Соңгу Африкага непередириниң планын кылып турарлар. Лондонун «Ивнинг стандарт» деп солунуңа ол-ла генерал Салаи «эргежок чугула апарса» алжир-тунис кызматтарын эрттеринче француз шериглерге чайгылышкы чөккө дүжаалы бөр мен деп медегелден. Оң-биле кады Тунистичи хуруну талзында француз шериглерин чөдөөлгү хөдөлүшкенин ишчилериниң оражалык турар дыңдамын Салаи парлап үндүргөн.

Республикага удур Алжирде сүдзөччилериниң кержи негеделерине паленезиянын демократтың парламента илередип турар. «Юманите» солун мындай айтырыгын база катат салган: «Хөй-нигитиниң боулу тын алышкынын негеп турар хемчеглери үймээнчилерге хамаарыштыр алыр талзы-биле чазак чүе садап турарың?»

Айыл чок чоруктуң хемчеглерин Марокко ап турар

ПАРИЖ. (СЭТА). Алжирде фашист үймээнни холбаштыр марокко-алжир кызматтарынын айыл чок чоруун бажыглар талзы-биле хемчеглери Мароккоңуң чазак ап турар. Паралтааның дыңдамындан алырга, кызматтар районунче хаан шеригин улуг күштерин чорудуп турар.

Италияга сонгудаларга хамаарыштыр

Италияда харын чамыч экономика итиң көдүрүшкүндө үзүндө безин өскөсүлөс доктама болушкун болуп турар. Ам б,гү капитал-лист чурттага экономика итиң байдалын улуг куудулашкын болуп турар үеде, Италияда ажал чөктөр улам-на көвүдөр деп санаарын бүгү барымдалары бар.

Римде статистиканын топ инсти-туду чуртта бүдүрүлгенин темпидерин улзу-биле куудулашын парлап үндүргөн. Үлетпүр бүдүрүлгенин өздөлгөсүн темпиди 8 хууга четкен турган эрткен чымың ол-ла үзү-биле деңзөргө, 1958 чылдың баштайгы ийи айларынын дургу-зунда Италияда үлетпүр бүдүрүлгөсү чүтө 2,5 хуу көвүдөн. Чурттуң экономика итиң байдалын ол дорайташкынын ажалчы чоннарын амыдырал байдалын таарымча чок салдырын чедирген болгаш оларын мөчүрүү түктел чөккө күштөшүп турар. «Ринашита» журналдың Мартта үгөн дугарына парлаан сан-мөдөөлөр ол дугайында тодорай херечилеп турар: үлетпүр продукциянын үзүндө ажалчыларын ажал төлөвириниң улзу 1949 чылда 27,5 хуу турганмын 1957 чылда 23,3 хуу куудулап баткан, мычаарга күш-ажалын бүдүрүчүдүүнү өздөлдө-ли 90 хууга четкен. Мындг турбу-же, 1951 чылдан 1956 чылга чедир үенин дургузунда 137 эң улуг компанияларын оругалары ийи катат көвүдөн. Ажалчы чоннарын байдалын дорайташкынын оларын аны демиселди күштөдиреринче чыгач турар деп чүе бо-лу-ла бизилгир. Чүтө март-апрельде безин Италияда 200 муң ажалчы чоннар ажал соксалган.

Италияга 1953 чылда сонгудаларын үзүндө сонгукчуларын негеп турганы агар айтырып шийтирлеттинген. Харын чуртта

чатыргыч бөдүлтер көдөсүн ажалчыларын дайын сөөдүлгөсү баштайгы чылдарда чаалан алган эргезин калып болгаш байдалын улум чидилгендер дээш эвези эвес күженишкенин салганнар. Мындагы чер төлөкчүлүгү дугайында тарааныр-биле чарган керелерин помешниктерин үзөп. Эрге-чагыргалар фашистг боу-чур-румнуң үзүндө улуг чер эелери-ниң ажалга турганы, сөөдүнө тараачынарга хөдөлгө берген черлерден оларын үндүр эргени помешниктерге дедир эгидерин күзөп турар.

Италияда помешниктерин чер эелээр чоруун кызматтарынын бажы бургунар көрүп турар конституцияны 44 чүтүлү ам шунт күчө-чөбү болдуган деп чүвени бо бүгү-чөбү база немээр херек.

Итали чатыргыч бөдүлтериниң даштык политика итиң туржу 1953 чылдын сонгудаларын үзүндө сонгукчуларын негеделеринге ба-за дүшөшөй турар. Оон туржу ол турш Италиянын конституция-биле шунт-ла чорүшкөк бай-далда туруп турар.

Күш дөзөрин даштык поль-тикамын боттаандырынын чөпө-кылдыр ажалчыларын Италиянын ойталаан турар ужуругу принцип конституцияны 11 чүтүлү чарлап турар. Мындг турбу-же, Италия болза агрессия Соңгу-Атлантиканын шериг бөлүгөсүлгө-линиң (НАТО-нуң) база өр өзү-өйгөй кежигүүчү болуп турары белгилгир.

НАТО-га Италиянын киргенинче тунеедери чыкча-биле чугаалаан-га, анда мырыңай өөрүчүгү эс-бө-лүп турар. НАТО-га кирген тө-өлден бөдү чуртун шериг даштык-лери барык үш катат көвүдөн. Ам ялдоот америка ракеталары-намы үндүр шөлдери Италия-нын девискээринге тургузарымын

белткел чортувуну турар.

НАТО-га Италиянын киргилгези улустар аразында херектерге оон ат-адаларын база-ла белгилеэн. Харын Италиянын албанын төлө-лекчи-лериниң сондаларын хере-чилеп турары-биле алтыр, улустар аразынын чугула айтыргаларымын талзы-биле оларын туржу АНП-ын курдепартаментиниң тур-жундан бичи-лаа ылгал чөк. Мын-дыг турбу-же, 50 миллион чурттак-чы чонунг Италия оң национ-эрге-ажактарында дүтүп турар ийди турушту улустар аразында херектерге эелээн туруп болур ийик деп чүе мырыңай тодорай-дыр. Римниң «Темпо» солунуна чоруткан харымында эш Н. С. Хрущев ол дугайын айтып турган-на болгаш. НАТО-га Италиянын киргилгези итали улустуң оң кы-бак бөдүлтерин шунт-ла аймыл-нымшкына таварыштырып турар, чүе дөзөгө, мындг киржикле Италиянын арзаларын сузаралып, келер үенин Италияныга калдык-лаа таарымчалык перспективалары берберин турар тускый политика-га оон бөктөп турар деп ол демдегелден.

Ол байдалдарда солгуда мурну-тун демисел улум чидилгенгенин турар. Сонгудаларга 70 ажал партиалар болгаш бөдүлгөсүлгөсү-нөр киржип турар.

Мындг болза-лаа ол саннар ай-ламырлар чорукту бөдүрбөс ужу-ругу. Херек кырында демисел ийи-кол күштерин—ажалчы чонна-ры-биле маңчүчүлөрдүн аразында чо-рууп турар.

Ажалчы чоннарын авангарды-нда коммунист партия туруп турар. Социал болгаш экономикте депшилетки оруу-биле чурттуң хөдөкүлгөсүн негеделен болур Италиянын конституциянын чүдүлери амыдыралга чайгышым чөккө боттаандыры дээш демисе-

жиринче италиянын коммунист партия кыйгырган. Чурттуң иштики амыдыралын чугула айтыргаларына оң-биле демейлеш-кек турушту Италияны социалист партияны барымдалап турар. Коммунист партиянын сонгуда программанын күш-ажалдын бүгү-нигити итали конференцияны, Партизанынын ассоциацияны, Тай-бин таллаачыларын шимчөөсүни дегип турар.

Италияда демократиянын болгаш тайбынны күштеринге удур чурттуң чатыргыч бөдүлтер, хама-рыч мурунда чазак партияны бо-лур христиан—демократтың партия туруп турар. Ол партия чурттуң амгы политика итиң алышкынын үргүчүлүгүн ажалчы программаны-биле сонгудаларга кержип турар. Эске политиктиң партиалар—социал-демократтың, республиканын, ийи монархичин, либералдык бол-ган чаа фашист партиалар хри-стиан демократтарын херек кыры-лаа дегип турар. Мындг болза-даа сөөлгү үенин дургузунда ол партиялар биле христиан демократты-нын аразында чурталдарга чак-дыр карымшак чүдүлөр кесту ту-рар аларган. Чагырмыч бөдүл-төсүнүн партияларын аразында карымшкынын аразында дегип турар. Мындг болза-даа ол партиялар биле христиан демократты-нын аразында чурталдарга чак-дыр карымшак чүдүлөр кесту ту-рар аларган. Чагырмыч бөдүл-төсүнүн партияларын аразында карымшкынын аразында дегип турар. Мындг болза-даа ол партиялар биле христиан демократты-нын аразында чурталдарга чак-дыр карымшак чүдүлөр кесту ту-рар аларган. Чагырмыч бөдүл-төсүнүн партияларын аразында карымшкынын аразында дегип турар.

Парламентте хөй турууну чедип аларын болуңуң согуламын кылдыр салышсаан, христиан-демократтың партия католиктин шажынын, улуг чер эелеринин болгаш үлетпүр моно-полияларын баштыңчыларын дегип чөдөөлгө көрөп турар.

Мычалза-лаа Италиянын Комму-нист партияны чурттуң бүгү-ле мурнакчы күштерин каттыштырып шыдаар тодорай программа-биле сонгудаларга киржип турар.

Л. РЕЗНИКОВ.

„Элден тиг воскресень“

Бистичи чуртувустун М. Горький аттыг болгаш Чехословакиянын Баррандовск деп киностудияларынын каттыжышкыны-биле бүдүрүп үндүргөн «Элден тиг воскресень» деп кино областын кино экраннарында үнүп турар. Ук кино бол-за Пепичек (полонда Томаш Седлачек) деп бичи оолдун ТУ-104 деп самолетка таварыла бооп олуруп-каш, аныктарын болгаш студия-ларын VI Бүгү-делегей фестивалынын ажалчылар хүнүн Москвага чедип келгенин база оң-биле москвачы школачы Миша Федоров (полонда Володя Силуанов) биз-жиг найрадымын дугайын чуга-лап турар.

«Көрүчүлериң мурунуга бу-рунугу болзашок, кезээде аныксыз кестүр Прага хоорай кестүп кээр. Мычаарга оң бир кымында эре-порт-биле кожа бир бажында шко-лачы Пепичек деп оол чурттап ту-рар.

Ол хүн демги оол болуңуң шко-лачы өнүктөри-биле кады аныктарын болгаш студияларын VI Бүгү-делегей фестивалынче баар төлөкчүлөрү үдөр ужурап. Мычал-зак болгаш Москвага келгеш, Прага бо-данмай пионерлер-биле кады авто-буска олурдушар.

Олар хүн демги оол болуңуң шко-лачы өнүктөри-биле кады аныктарын болгаш студияларын VI Бүгү-делегей фестивалынче баар төлөкчүлөрү үдөр ужурап. Мычал-зак болгаш Москвага келгеш, Прага бо-данмай пионерлер-биле кады авто-буска олурдушар.

Олар хүн демги оол болуңуң шко-лачы өнүктөри-биле кады аныктарын болгаш студияларын VI Бүгү-делегей фестивалынче баар төлөкчүлөрү үдөр ужурап. Мычал-зак болгаш Москвага келгеш, Прага бо-данмай пионерлер-биле кады авто-буска олурдушар.

Олар «Украина» деп гостиницага келер. Оларын дөсө чөдөөлгө Карастың чурттап турганы чөдө-би деп бугаар катка чөккүлүлүп кээрлер. Ол чоруп олгаш Пепичек оон ышкыныгга оозу ажалчыга бөөр... Чөмөдөчүлөшкө алдын херекселдер, сазын ажаллап болгаш хол боозу чорутур.

Ол бүгү күрүп кааш кайгай берген оолдар бо-лаа үргөлекчи, дайын кижини херекселди-ир деп бодалап, ол дугайын шагдала мөзө-лөп бөөр дөш чорутур. Ол аразында оон ээни чедип келгеш далажын чораш Пепичектен болуңуң чөмө-данын алган, ак көк автобуска олурдушар, чиде бөр. Оолдар та-сиге олурдушар, оон соондан сүрү-терлер. Ичкан чорд оларын ми-шина хөдөлгөсү ажалы база те-нүп каар. Мычангам демги авто-буска четпейн баарлар. Оларын сөөртүп чораш чөдөөлгө чөгүп чүт оолдары бо дээрин сонгуртап би-лип алган, чогуур шымылганы ап алыр.

Чехословакиянын ансамблини көртүтүп көөр дөш ону дилеп, фестивал болуп турган Москвага оолдар мыла үр чоруп кээрлер.

Мычаарга демги тахсиниң чөдө-чүлө оларын дилеп чоруп турар. Фестивал болуп турган улуг хоорайнын пармына катат ужура-жоры белеп эвес болгаш. Мычал-зак олар сөөдүнче каап ужуражы бөөрлер.

Пепичекти аэродромга четпир дөш чөдөөлгө машинага олурташ, чорутур. Мычаарга демги чөмө-дөчүлөшкө ээни үргөлекчи, дайын деп бодалан кижини канчаары деп айтырып тургустунуп кээр. Ол чо-руп орташ олар анаа ужуражы бөөр. Ол, астрала концертке наби көргүзүп турар. Мычангам ол үр-гөлекчи, дайын-лаа эвес, а пльичи өнөчүлөр көргүзөр кижиге болган, а чөмөдөчүлөшкө чораш чүдө-лөп оон ойнаар херекселери ол.

Оон соонда Пепичек черинче хо-сту-биле ужуп болур. Пепичекти Миша Вилково аэродромдан үдөп, байырлаштып турар. Оларын эр-тирген хүнү кажан-лаа уттуңду-рас болуп арттар. Бөдүлтер бөт-боттары белеткер солчун турар. Пепи-чекке Миша доорурак бөлөккө бөөр. Пепичекти Москвага аккелген ТУ-104 деп самолет оон дедир Пра-гага апарар.

База катат төрөөн хоорайында бажыныга чедип кээр. Телевизор-га Москва болуп турар фестивал чангылашын, кестүп кээр. фести-валын салдуу димиреп, сым-дыстар деп яны-бүрү оттар дээр-же чурткылаштып, «Саян-биле көчтө найрадым холбашкан биз, Москва!» деп ири чангылашын ту-рары-биле кино доостур.

Редитор Н. С. ШОЙГУ.

Тыва областың коммунал банкызы

1958 чылдын II кварталында төлээр 1958 чылдын июнь 15-ке чедир банкнын кассасында кирерин хуузуңда чөдө алганнар-га амыдыл тур.

Оон ангыла эрткен хуусааларда төлээр өрениң хуусаалын эрттиргенер хөй болгаш хуу немей төлөөрүн чөдөөлгө, ол өрени чоокку хүнерде доруан төлээр ужурул.

Доктааттынган хуусааында өрени төлөөсүнерге хоойлууда чуртуну эулаар төлөттирер.

Төлөөлөрин хүдөөп алыр черлер: Кызыл хоорайга—Кызыл партия кудумчуңда № 16 бажыла банкнын орулга касса-зы, Шаган-Арыг, Чадаана, Туран хоорайларга — Курбаньнын салбырлары.